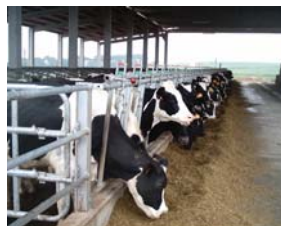

Generalitat de Catalunya
Departament d'Agricultura,
Ramaderia i Pesca
**Direcció General de Producció,
Innovació i Indústries
Agroalimentàries**
Subdirecció General de Ramaderia

GUIA DE BONES PRÀCTIQUES EN LA RECOLLIDA DE BAIXES EN LES EXPLOTACIONS RAMADERES

- ✓ Introducció
- ✓ Punts a actuar en la recollida de baixes
- ✓ La refrigeració en origen

INTRODUCCIÓ

- El Reglament (CE) 1774/2002 del Parlament Europeu i del Consell, de 3 d'octubre, pel qual s'estableixen les normes sanitàries aplicables als subproductes animals no destinats al consum humà, d'aplicació des de l'1 de maig de 2003, ha reforçat la necessitat d'un sistema de recollida de les baixes en les explotacions ramaderes. Cal disposar d'un procediment de recollida biosegur i que tots els implicats segueixin un protocol d'actuació ben dissenyat, que controli els punts crítics.
- La producció ramadera es troba cada vegada més al punt de mira de l'opinió pública a causa d'alguns dels subproductes que es generen, com són les baixes i les dejeccions ramaderes.
- Diàriament es produeixen baixes en la majoria d'explotacions i, per aquest motiu, cal disposar d'un sistema de gestió, adequat per a cada explotació concreta (espècie animal, kg de baixes generats i freqüència de recollida) que, al mateix temps, sigui harmonitzat per a totes les explotacions.
- Des de l'entrada en vigor de l'esmentat Reglament, els animals morts en les explotacions han de ser recollits i transportats fins a plantes autoritzades per a la seva destrucció. No obstant això, es contempla la possibilitat de la utilització de mètodes alternatius, que han de ser aprovats prèviament per la Comissió Europea. Com a excepcions, en les zones remotes o en cas de brot d'una de les malalties de declaració obligatòria de l'Oficina Internacional d'Epizooties, l'autoritat competent pot autoritzar l'eliminació de les baixes mitjançant l'enterrament *in situ* o la incineració *in situ*.

- Algunes malalties poden ser disseminades a través de l'emmagatzematge, la recollida i el transport de les baixes si aquestes operacions no es fan aplicant mesures adequades de bioseguretat. L'objectiu d'aquesta Guia de Bones Pràctiques és definir una sèrie de mesures que millorin la bioseguretat en els diferents punts crítics des de la mort de l'animal fins a la seva destrucció o eliminació.
- Per tal que la bioseguretat sigui eficaç i efectiva és necessària la coordinació dels diferents implicats:
  - Sector ramader
  - Empreses responsables de la recollida
  - Administració

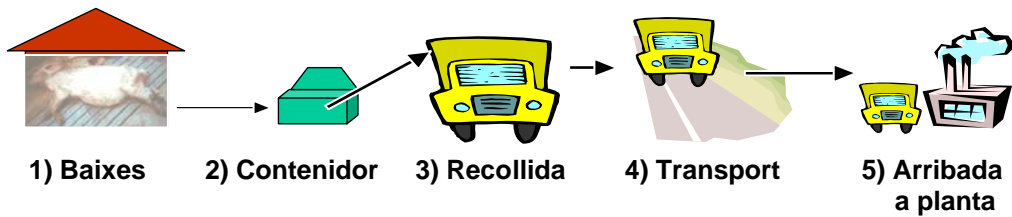
Explotació ramadera

Vehicle per a la recollida de baixes

PUNTS A ACTUAR EN LA RECOLLIDA DE BAIXES

A continuació es defineixen els punts crítics que s'ha de tenir controlats des del punt de vista de la bioseguretat.

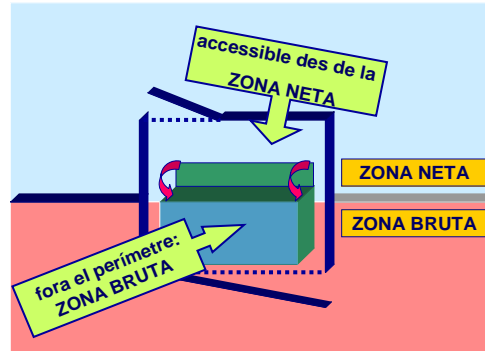

1) Baixes

- Les baixes no transmeten malalties de forma activa, per tant, el risc depèn principalment de la manipulació que se'n faci d'aquestes.
- Immediatament després de la seva trobada i com a mínim al final del dia, s'han de retirar totes les baixes de les naus i portar-les al lloc destinat per al seu emmagatzematge (sistema d'elecció: contenidor).
- El trasllat de les baixes fins al contenidor ha de realitzar-se de forma higiènica, evitant especialment la pèrdua de líquids.
- Els recipients utilitzats per a aquest trasllat han de ser d'ús exclusiu per a aquesta operació, i han de ser netejats i desinfectats amb la freqüència necessària.
- En cap cas s'han de deixar les baixes a la vista o en vies públiques, o en llocs on puguin accedir animals de companyia, salvatges o de producció.
- Cal avisar el servei de recollida el més aviat possible quan s'hagin de recollir les baixes per tal que aquesta es realitzi en un interval curt de temps.

2) Contenidor

- Els contenidors s'han de situar a la ZONA BRUTA de l'explotació, però amb accés des de la ZONA NETA (zona d'activitat ramadera) per tal de poder abocar-hi les baixes.
- Han d'estar aïllats de la ZONA NETA per una separació física, i propers al perímetre de la granja per tal de facilitar la recollida mitjançant la ploma del camió des de l'exterior.

Esquema de situació del contenidor

- Quan la ubicació indicada en els apartats anteriors no sigui possible, els contenidors s'han de situar propers a la porta d'accés per al camió de recollida (si és possible, específica per a aquest tipus de vehicle).

Exemples de contenidors ben situats

- Quan els camions hagin d'entrar a la finca per una porta d'accés s'ha de disposar d'un gual sanitari o d'un equip a pressió per a la neteja i la desinfecció de les rodes i els baixos dels camions.
- Cada explotació ha de disposar d'un número suficient de contenidors i de capacitat adequada, en funció dels kg de cadàvers generats i la freqüència de recollida.
- El temps fins a la recollida ha de ser de com a màxim 48 hores un cop avisat el servei de recollida.
- El contenidor s'ha de situar sobre una superfície de fàcil neteja i desinfecció, a ser possible pavimentada i amb un desguàs per la recollida dels líquids de neteja. S'ha d'establir una freqüència de neteja i desinfecció d'aquesta superfície, preferentment després de cada recollida, i adoptar mesures de desinsectació i desratització als seus voltants.

Contenedor sobre plataforma pavimentada

- S'han de complir els següents requisits respecte als contenidors:
  - Ser estancs, per evitar la pèrdua de líquids, i tancament hermètic, per evitar la transmissió d'olors.
  - Mantenir-se constantment amb la tapa tancada i es dipositar totes les baixes dins el contenidor, per tal d'evitar la presència de rosegadors, aus i insectes.
  - Establir una freqüència de neteja i desinfecció i realitzar un manteniment periòdic per part del propietari.

Procés de neteja i desinfecció del contenidor

- L'emmagatzematge en contenidor és el mètode d'elecció per a totes les espècies, excepte per a les espècies de gran volum (boví i equí) i en explotacions de cens reduït i amb exemplars de mida petita (aus, conills, garrins, etc.). Els sistemes adequats en aquests dos casos són els següents:
  - a. Boví i equí: recollida en superfície**
    - S'ha de disposar d'una superfície pavimentada, situada a la ZONA BRUTA, de fàcil neteja i desinfecció i amb un desguàs, no exposada al sol directe ni a la pluja.
    - Les baixes s'han de cobrir amb una lona o plàstic.

- Després de la retirada de les baixes, s'ha de netejar i desinfectar l'àrea i tot el material que hagi estat en contacte amb les baixes.
- La recollida s'ha de realitzar sempre amb una freqüència inferior a 48 hores.

b. Refrigeració en origen (veure punt específic)

- És un sistema útil en explotacions amb cens reduït i exemplars de mida petita, ja que permet una freqüència de recollida menor. Alternativament, i segons les necessitats de cada explotació, també es podria aplicar la congelació.
- També és un sistema aplicable a totes les explotacions en general, excepte per a animals de les espècies bovina i equina.

3) Recollida

- El conductor i el camió no han d'entrar mai a la ZONA NETA o d'activitat ramadera per tal d'evitar el contacte amb el ramader i els animals de l'explotació.
- El conductor ha d'estar convenientment format i informat sobre tot el procés de la recollida de baixes, i ha de disposar de material d'un sol ús per utilitzar a cada explotació (guants i peücs i, en cas de necessitat de manipulació de les baixes, també de roba).
- El contenidor només s'ha d'obrir per introduir les baixes i per buidar-lo i procedir a la neteja i la desinfecció.
- El camió ha de carregar-se per dalt i la seva caixa ha de ser estanca i fàcil de netejar i de desinfectar.

Sistema de càrrega dels contenidors

4) Transport

- Els riscos són semblants als de qualsevol altre tipus de vehicle que entri a la granja (de transport d'animals vius, de pinso, etc.).
- S'ha de realitzar planificació adequada de la ruta, i compleixi estrictament el calendari de recollida.
- S'han d'evitar les parades innecessàries i el contacte amb altres vehicles, especialment si són camions que transporten animals vius.
- Després de buidar el contenidor dins el camió cal aplicar insecticides per evitar la transmissió d'insectes entre granges.

Camió utilitzat per la recollida de les baixes

- El transport s'ha de realitzar en caixes reutilitzables o en bolquets estancs.
- Els camions han d'estar autoritzats per l'autoritat competent per al transport de subproductes animals no destinats al consum humà.
- Les caixes reutilitzables o els bolquets dels camions:
  - Han de portar una etiqueta fixada en un lloc visible, amb les llegendes i els colors següents:
    - *Material de categoria 1. Només per a eliminació* (cadàvers de remugants o si es barregen amb altres espècies); fons de color vermell.
    - *Material de categoria 2. No apte per al consum animal* (cadàvers d'espècies no remugants); fons de color groc.
  - S'han de destinar al transport de material d'una sola categoria o bé, en cas de barreja de materials de diferents categories, es considerarà tot com a la categoria més restrictiva.

5) Planta

- La zona de recepció dels subproductes (ZONA BRUTA) i la zona d'expedició del/s producte/s obtingut/s (ZONA NETA) han d'estar ben delimitades i separades.
- Quan el camió hagi descarregat el material transportat en la seva destinació, les caixes reutilitzables i els bolquets han de ser rentats, desinfectats i assecats.
- Ha d'haver una zona específica per a la neteja i la desinfecció dels vehicles.

Zona específica de neteja i desinfecció dels camions

- La neteja i desinfecció de cada vehicle ha de quedar justificada mitjançant un certificat de neteja i desinfecció expedit per un responsable designat per la planta.

Arc de desinfecció.

Rentat de baixos.

LA REFRIGERACIÓ EN ORIGEN

- Consisteix en dipositar el contenidor dins d'un espai estanc, en el qual es mantingui una temperatura de refrigeració.
- En funció de la temperatura mitja mantinguda a l'interior del contenidor, s'ha de definir el temps màxim fins a la recollida.
- **Avantatges de la refrigeració:**
  - És una alternativa útil per a explotacions on el volum generat de baixes no és elevat.
  - Redueix la freqüència de recollida, fet que **disminueix costos i redueix el risc sanitari.**
  - Redueix la velocitat de descomposició de les baixes, així s'evita que es dificulti la seva posterior transformació.
  - En quedar totalment tancat, evita la presència d'animals indesitjables i la sortida de males olors.
  - L'impacte visual i ambiental és menor.

Espais subterranis refrigerats per a un i dos contenidors

Espai aeri refrigerat per a un contenidor

Espai aeri refrigerat per a dos contenidors